

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานครเขต 1

Innovative Leadership of Administrators Affecting the Learning
Management of Learner Development Activities of
Fundamental School under the Bangkok
Secondary Educational Service Area Office 1

นฤเทพ บัวพัฒน์*, ธาดา สิทธิธาดา**

Naruetep Buaphat*, Thada Siththada**

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Master of Education Program in Educational Administration Suansunandha Rajabhat
University

Received: February 20, 2022 Revised: August 17, 2023 Accepted: November 16, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 59 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูที่จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสิ้น 354 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านวิสัยทัศน์ และด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรเท่ากับ .831 ค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 69.10 ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการพยากรณ์เท่ากับ .369 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Y} = 1.002 + .231 X_5 + .199 X_4 + .183 X_3 + .175 X_1$$

$$\hat{Z} = .251 Z_5 + .219 Z_4 + .205 Z_3 + .197 Z_1$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

Abstract

This study aimed to 1) investigate the levels of innovative leadership 2) examine the levels of learner development activity management and 3) investigate the innovative leadership of administrators affecting the learning management of learner development activities the samples consisted of 59 fundamental school from the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1 with 354 data providers, including school administrators, learner development activity heads, and teachers in charge of learner development activities. The research instrument was a survey with a reliability of 0.99. Data analysis was done using percentages, means, standard deviations, Pearson product-moment correlation coefficients, and Stepwise Multiple Regression Analysis. The study found that

1) the overall levels of innovative leadership were at a high level in all aspects.

2) the overall levels of learner development activity management were at a high level in all aspects.

3) Administrators' innovative leadership affecting the learning management of learner development activities of fundamental schools included creative thinking, risk management, vision, and the establishment of an innovative organizational atmosphere. The Multiple correlation coefficient (R) was .831, the predictive power was 69.10 percent, the standard error of prediction was .369, and statistical significance was at the .01 level. They could be written as a predicting formula for unstandardized scores and a predicting formula for standardized scores, as shown below.

$$\hat{Y} = 1.002 + .231 X_5 + .199 X_4 + .183 X_3 + .175 X_1$$

$$\hat{Z} = .251 Z_5 + .219 Z_4 + .205 Z_3 + .197 Z_1$$

Keywords: Innovative Leadership, Learner Development Activities.

บทนำ

ปัจจุบันผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะที่ใช้กับโลกแห่งความเป็นจริง คำนึงถึงแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาความรู้ทักษะและความสามารถที่จำเป็น เพื่อนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์จริงทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ เช่น ยุทธศาสตร์ผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งหวังให้กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพ การแข่งขันของประเทศ และมีองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ และด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: 1)

การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา ของศตวรรษที่ 21 นักบริหาร การศึกษาและบุคคลทั่วไปต่างมีความคาดหวังว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ การจัดการศึกษาต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด โดยเฉพาะการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก อีกทั้งการศึกษาในปัจจุบันมีแนวโน้มที่ผู้เรียนจะใช้เวลาไม่นานในการศึกษา

เพราะผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งถือว่าเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 หรือยุคดิจิทัล มุ่งเน้นให้สถานศึกษาตระหนักถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นการก้าวสู่ทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีทักษะเทคโนโลยี สื่อ และสารสนเทศในการจัดการศึกษา ผู้บริหารต้องนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร การจัดการการเรียนการสอนที่สามารถเข้าถึงผู้เรียนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหาร เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงการนำนวัตกรรมมาช่วยในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อันเป็นสังคมยุคนวัตกรรม ที่มุ่งเน้นให้คนมีความสามารถในการผลิตความรู้และสร้างนวัตกรรมมาใช้เพื่อแก้ปัญหาของตนเองและองค์กร (กิริติ ยศยิ่งยง, 2552: 12)

การเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำองค์กรมุ่งสู่เป้าหมายที่ประสบผลสำเร็จ ต้องอาศัยการฝึกฝนทักษะที่สำคัญหลายประการ เป็นการประยุกต์ใช้ความสามารถของผู้บริหารในการนำองค์กร โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การมีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศในองค์กร การบริหารความเสี่ยง จริยธรรมของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ปัจจัยเหล่านี้ที่ผู้นำต้องใช้เป็นกระบวนการสำคัญในด้านการพัฒนาให้มีขีดความสามารถทางการแข่งขันขององค์กรให้มากขึ้น ซึ่งองค์กรต่าง ๆ ในประเทศไทยหันมาให้ความสำคัญกับนวัตกรรม (พยัต วุฒิรงค์, 2555: 24) ดังนั้นการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้มีขีดสมรรถนะสูงและเกิดความยั่งยืน ผู้นำจำเป็นต้องนำนวัตกรรมมาสร้างขีดความสามารถของสถานศึกษาเพื่อสร้างผลผลิตและแก้ไขปัญหา หรือเพื่อพัฒนาองค์กรในการบริหารจัดการที่นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญด้านการเป็นผู้นำในยุคปัจจุบันนี้ ดังที่ เรืองยศ แวดล้อม (2556: 3) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีบทบาททั้งในการจัดการและพฤติกรรมขององค์กร ตลอดจนต้องมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นอย่างดี ต้องรู้ถึงเทคนิค ในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำองค์กรให้ไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำที่ดีจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี” โดยยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษามียุทธศาสตร์การพัฒนาลูกสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การวัดประเมินผล ให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์ พัฒนากิจกรรมเสริมทักษะและ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยใช้รูปแบบที่หลากหลายทันสมัย สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาการและการเปลี่ยนแปลงสังคมโลก อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญกับสถานการณ์ ซึ่งประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิต

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ เข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติ จาก การเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิด สมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการ แก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมี ความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก อันเป็นเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

หน่วยงานทางการศึกษามีหน้าที่หลักในการรับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการมาปฏิบัติ และใน ส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นหน่วยงานที่เกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจในการส่งเสริมสนับสนุนการจัด การศึกษาของสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศความเสมอภาค เปิด โอกาสทางการศึกษา และพัฒนาบุคลากรในสังกัดให้มีความรู้ความเข้าใจมุ่งมั่นสู่ความเป็นมืออาชีพ ดังที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (2564: 1-10) มีพันธกิจสำคัญในการ พัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะ วิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ คุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 มีจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม เป้าหมาย ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีคุณลักษณะตามคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน มีความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อ การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย จึงได้กำหนดเป้าประสงค์ ให้ผู้บริหารเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง นำนวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยีมาใช้ ในการบริหารจัดการ และพัฒนาคุณภาพการศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการอย่าง เป็นระบบ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะส่งผลให้พันธกิจ เป้าประสงค์ และจุดเน้นให้ประสบ ผลสำเร็จ โดยเฉพาะในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและการแพร่ระบาดของโรคโคโรนาไวรัส 2019 สถานศึกษาต้องเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนออนไลน์มากขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องนำความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ทางด้านนวัตกรรม มาใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนมากขึ้น เพื่อประสิทธิภาพในการถ่ายทอดและวางแผนนโยบายสู่การปฏิบัติแก่บุคลากรใน สถานศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานได้สัมฤทธิ์ผล

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารมี ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะการบริหารสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่มีทักษะ ความรู้ และความชำนาญในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และพัฒนาบุคลากรในสังกัดให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศทุกทิศทางได้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 รวมไปถึงสามารถบรรลุพันธกิจและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัดได้อย่างเต็มศักยภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ให้สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล มุ่งสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมายของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2564

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 59 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) หัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คน และ 3) ครูที่จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 354 คน โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ด้านการบริหารความเสี่ยง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การระบุเป้าหมายที่ชัดเจน ความถนัดของผู้เรียน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การบูรณาการกิจกรรม การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่

ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร องค์กรนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านการบริหารความเสี่ยง ตามลำดับ

2. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมากทุกประเด็น มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การระบุเป้าหมายที่ชัดเจน การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ความถนัดของผู้เรียน การบูรณาการกิจกรรม และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .779 - .802 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันภายในตัวแปรอยู่ในระดับสูง โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสูงสุด คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ รองลงมาคือ ด้านการสร้างบรรยากาศ องค์กรนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารความเสี่ยง ตามลำดับ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านวิสัยทัศน์ ส่วนตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 มีตัวแปรทั้งหมด 4 ตัวแปร ที่ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านวิสัยทัศน์ และด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม โดยทั้ง 4 ตัวแปรนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ และมีค่า อำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 69.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ใน รูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.002 + .231 X_5 + .199 X_4 + .183 X_3 + .175 X_1$$

$$\hat{Z} = .251 Z_5 + .219 Z_4 + .205 Z_3 + .197 Z_1$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร องค์กรนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการคิดสร้างสรรค์ด้านวิสัยทัศน์ และด้านการบริหารความเสี่ยง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในสภาวะการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความท้าทายทางด้าน นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ โดยการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ส่งผลกระทบ อย่างรุนแรงต่อองค์กรต่าง ๆ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานของบุคลากรใน องค์กร คือ ช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน มีจุดเน้นหรือเป้าหมาย ร่วมกันในการปฏิบัติงาน เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม เกิดความไว้วางใจเชื่อใจระหว่างกันในการทำงาน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานไปสู่วิสัยทัศน์ขององค์กร การบริหาร จัดการด้วยวิธีการทำงานใน รูปแบบของเครือข่ายและองค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้ใช้บริการที่มีความคาดหวังเพิ่มขึ้นจากการใช้บริการขององค์กรและสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิง

นวัตกรรมได้ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่จะสามารถนำพาองค์การสู่ความสำเร็จ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญหลายส่วน มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีการกระทำหรือพฤติกรรมที่สะท้อนถึงผลลัพธ์ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ (กุลชลี จงเจริญ, 2563: 8) สอดคล้องกับแนวคิดของโลเดอร์ (Loader, 2016) ได้เสนอทัศนะไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้นำจะสามารถกำหนดทิศทางขององค์การอย่างมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม เพื่อการได้เปรียบในเชิงของการแข่งขันและในเชิงของคุณภาพของผลผลิต อีกทั้งสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานไปสู่วิสัยทัศน์ขององค์การได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เซน และ อีเรน (Sen and Eren 2012: 14-15) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรมจะต้องให้ความรู้และคำแนะนำที่ดีกับผู้ปฏิบัติงาน เข้าใจและตระหนักถึงปัญหาของผู้ปฏิบัติงาน และหาวิธีการในการจัดการกับปัญหาให้สำเร็จจะต้องมีกลยุทธ์ความสามารถในการแข่งขัน โดยการคิดวิเคราะห์สถานการณ์ ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับโครงการเอริสมุส (European Community Action Scheme for the Mobility of University Students, 2014: 4-11) ซึ่งเป็นโครงการนักศึกษาแลกเปลี่ยนของสหภาพยุโรป ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมว่า ผู้นำด้านนวัตกรรมต้องเรียนรู้ที่จะดำเนินงานในสิ่งที่ท้าทายและคาดเดาสถานการณ์ไม่ได้ นอกจากนี้ยังต้องสร้างสภาพแวดล้อมสำหรับนวัตกรรมภายในองค์กรระบบเครื่องมือและความคิดที่เป็นนวัตกรรมมีความสำคัญต่อขององค์กรและผู้นำจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการทำงาน ตามที่พวกเขาต้องการขับเคลื่อนผลลัพธ์ในระดับยุทธวิธีผู้นำกำลังมองหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อให้พวกเขาได้เปรียบในการแข่งขันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภริญา สายศิริสุข (2561) และเวียงวิวรรณ ท่ามูล (2557) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการมีจริยธรรมและตรวจสอบได้ ด้านบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ด้านบริหารความเสี่ยง ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

2. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ลำดับแรก การระบุเป้าหมายที่ชัดเจน การพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ความถนัดของผู้เรียน การบูรณาการกิจกรรม และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2553: 3) กล่าวถึง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติ จากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับวัฒนา อุปพงษ์ (2559: 244) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่าเป็นวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมหลากหลายและมีความน่าสนใจ สอดคล้องกับปัญหาแต่ละด้านเพื่อส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถ ด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพสูงสุดที่ผู้เรียนมีอยู่และเห็นคุณค่าจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ (2562:

13) ที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานที่เข้มแข็งในการเรียนรู้ต่อไปในระดับที่สูงขึ้น มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในอนาคต เช่น มีทักษะการเรียนรู้ที่ตลอดชีวิต มีทักษะการคิดและแก้ปัญหา มีทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น กระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะแห่งอนาคตเหล่านี้ ผ่านการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนการสอนต้องออกแบบให้นักเรียนเป็นผู้เรียนแบบ Active Learner สามารถสืบค้น ค้นคว้า คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ และสามารถสื่อสารทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ผ่านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีของครู นอกจากนี้ในการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม มีคุณธรรมจริยธรรม มีความกตัญญูกตเวที มีความรักชาติ ภูมิใจในความเป็นไทย และมีจิตมุ่งที่จะตอบแทนประเทศชาติ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งจัดให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ นั้นจะมุ่งเน้นการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เตียวนากุล (2562) ศึกษาวิจัย การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น พบว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรจัดให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เปิดโอกาสให้เลือกกิจกรรมตามความถนัด ตามความสนใจ และตามความสามารถของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเกิดความรู้สึกรักสนุกกับการใฝ่รู้ใฝ่เรียน บุคลากรกับการใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์เรียนรู้จากสถานที่จริง ฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์และอยู่ภายใต้การดูแลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ กฤษณะ คำสุวรรณ (2550) ศึกษาวิจัยบทบาทของผู้บริหารในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนบูรณะศึกษา เขตทุ่งครุกรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่ามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผู้ปฏิบัติให้ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากยิ่งขึ้นควรกำหนดให้มีการนิเทศการติดตามและสรุปผลการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ด้านบทบาทหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีการกำหนดระยะเวลาวิธีการผู้รับผิดชอบและเครื่องมือในการประเมินผลให้ชัดเจนควรมีการสำรวจข้อมูลด้านความพร้อมของบุคลากรความต้องการของผู้เรียนและสภาพความพร้อมของสถานศึกษาเกี่ยวกับสถานที่และอุปกรณ์ควรเปิดโอกาสให้ครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนงานควรมีการจัดหาวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้แก่ครูผู้สอน

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 พบว่า ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านวิสัยทัศน์ และด้านการสร้างบรรยากาศองค์ กรนวัตกรรมสามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ได้ร้อยละ 69.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากที่สุด ไปยังภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนน้อยที่สุด พบว่า ด้านการคิดสร้างสรรค์ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากที่สุด อาจเป็นเพราะความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารในการคิดและตัดสินใจดำเนินการ หรือแก้ไขปัญหาที่มีลักษณะแตกต่างจากการตัดสินใจปกติประจำที่เคยเป็น ซึ่งการคิดและการตัดสินใจนี้สามารถให้ผลที่น่าพอใจหรือสามารถแก้ ปัญหาได้จริงในทางปฏิบัติ การพัฒนาสิ่งใหม่ที่แตกต่าง

ไปจากเดิมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ เดฟ (Dave, 2007: 1) ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นการพัฒนาขององค์การ ขึ้นอยู่กับความสามารถ กฎเกณฑ์ที่สำคัญของผู้นำคือ สร้างสภาพแวดล้อมที่อยู่ในความคิดให้มีความล้ำสมัย ควบคุมความเสี่ยงได้ มีความมั่นใจสูง ในความคิดริเริ่มและกลยุทธ์มีความชัดเจน ให้กำลังใจและสิ่งตอบแทนผู้ก่อตั้งออกแบบโครงสร้างพื้นฐานขององค์การ สนับสนุนทุก ๆ มุมมองของนวัตกรรม โดยช่วยสร้างสรรค์หรือเปลี่ยนแปลงคุณค่าของทุกคนในองค์การ ความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุลย์ (2553: 179) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ ว่าเป็นคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านทักษะ ร่วมกับการมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงการถ่ายทอดความคิดสู่การปฏิบัติ ความสามารถในการเรียนรู้ สมรรถนะในการกระตุ้นการสร้างนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความไว้วางใจ การขับเคลื่อนผลลัพธ์ และการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับ งานวิจัยของ โจแฮนเนสเซน และสกาาลส์วิก (Johannessen and Skaalsvik, 2014) ศึกษาวิจัย ความเป็นผู้นำนวัตกรรมในองค์กรเส้นทางสู่ประสิทธิภาพนวัตกรรม และได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมดังนี้ มีความคิดสร้างสรรค์ บทบาทของผู้นำคือผู้ที่จุดประกายความคิดให้กับผู้ร่วมงานในการขับเคลื่อนและพัฒนาองค์กรเชิงระบบ ความกระตือรือร้น กล้าเปลี่ยนแปลง

ด้านการบริหารความเสี่ยง นับเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอีกด้านหนึ่ง ที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการประเมินสถานการณ์ที่เป็นไปโดยการคาดการณ์และลดผลเสียของความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นกับองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานในองค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ แนวคิดของ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2552: 45) ได้เสนอทัศนะไว้ว่า การบริหารความเสี่ยง องค์กรต้องมีการสร้างค่านิยมให้บุคลากรในองค์กรมีค่านิยมในการทำงานที่มีลักษณะกล้าที่จะคิด และทำในสิ่งใหม่ ๆ ที่มีเป้าหมายทำให้องค์กรได้รับประโยชน์ โดยไม่กลัวเสี่ยงที่จะความล้มเหลวหรือความผิดพลาดที่จะส่งผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับแนวคิดของ อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุลย์ (2553: 179) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการบริหารความเสี่ยง ว่าเป็นคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย ความมีคุณธรรม กล้าเสี่ยงกล้าเปลี่ยนแปลง มีจิตใจเปิดกว้างเป็นผู้ฟังที่ดี มีจิตวิญญาณผู้ประกอบการ ชอบความท้าทาย และเชื่อในสัญชาตญาณ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ เซน และอีเรน (Sen and Eren, 2012: 14-15) ว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมจะต้องมีทักษะ กลยุทธ์ในการพัฒนาอย่างไรให้ดีขึ้นกว่าเดิม เพื่อลดระยะเวลาในการทำงาน เพิ่มคุณภาพและลดความเสี่ยงจากการปฏิบัติงาน เป็นทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการการเรียนรู้ขององค์กรและสามารถใช้ความรู้ที่ฝังลึก คิดสร้างวิธีการใหม่ ๆ

ด้านวิสัยทัศน์ นับว่าเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้ง 2 ด้านที่กล่าวมา เพราะวิสัยทัศน์ คือ การมองภาพรวมของอนาคตได้อย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีในอนาคตกล้าที่จะปรับเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถเข้าใจองค์กรทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต ได้อย่างลึกซึ้ง รวมไปถึงการสร้างคนสร้างทีมงาน ให้มีความแข็งแกร่งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเพื่อความสำเร็จในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ (เรืองยศ แวดล้อม, 2556: 3) ได้เสนอทัศนะไว้ว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีบทบาททั้งในการจัดการและพฤติกรรมขององค์กร ตลอดจนต้องมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นอย่างดี ต้องรู้ถึงเทคนิค ในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้

เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง พัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำองค์กรไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำที่ดีจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เซน และอีเรน (Sen and Eren 2012: 14-15) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ในด้านการให้คุณค่า หมายถึง การที่ผู้นำเชิงนวัตกรรมให้ความสำคัญกับการใช้เหตุผล เชื่อในศักยภาพ ให้ความสำคัญในการพัฒนาและแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ร่วมกัน การให้คำแนะนำและเสริมแรงจิตใจให้ประสบความสำเร็จบรรลุวิสัยทัศน์ และการให้คุณค่ากับสิ่งใหม่ในองค์กร แรงขับภายในตนเอง หมายถึง ผู้นำเชิงนวัตกรรมจะต้องมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล มีความมุ่งมั่นต้องการที่จะเป็นที่สุด เป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่มีแรงผลักดันและแรงบันดาลใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนานต์ และสรสวตี (Anand and Saraswati, 2014) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม: กระบวนทัศน์ในแนวทางปฏิบัติด้านทรัพยากรบุคคลสมัยใหม่ และได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำต้องมีรูปแบบการคิดสามารถต่อยอดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้กับองค์กร มีวิสัยทัศน์ ผู้นำจะต้องมีมุมมองและแนวคิดที่กว้างไกล สร้างแรงบันดาลใจ การให้อิสระในการคิด การวางแผนในการทำงานเพื่อสร้างโอกาสที่ดีให้กับองค์กร สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้กำลังใจให้โอกาสผู้ร่วมงานในการสร้างผลงานใหม่ ๆ

ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ถือเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่อาจจะขาดไม่ได้ เช่นเดียวกับด้านอื่น ๆ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารเป็นการกำหนดทิศทางโครงสร้างองค์กรและวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นและเพื่อผลักดันให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กรด้วยการเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสำคัญให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเสริมแรงจูงใจในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศศิประภา ชัยประสิทธิ์ (2553: 61) ได้กล่าวถึงการสร้างองค์กรนวัตกรรมของผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์โดยที่ถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้บุคลากรมีการสื่อสารพูดคุยสร้างความไว้วางใจและนำสู่การแลกเปลี่ยนเพื่อการต่อยอดแนวคิดใหม่ สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดของ อรอนงค์ โรจน์วัฒนบูลย์ (2553: 179) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ว่าเป็นคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านบทบาทหน้าที่ไว้ว่า การเป็นผู้นำความคิด เป็นแบบอย่างที่ดี การเป็นผู้นำทีมและการมีส่วนร่วม การสร้างบรรยากาศองค์การแห่งการเรียนรู้ การเป็นผู้อำนวยความสะดวกและการให้รางวัลแก่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮินเดอร์ (Hender: 2003) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้เสนอทัศนะไว้ว่า การสร้างบรรยากาศในการสร้างสรรค์นวัตกรรม หมายถึง การสร้างบรรยากาศและการจัดสิ่งแวดล้อมในองค์กรให้เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการคงไว้ซึ่งบรรยากาศที่สร้างสรรค์ในการทำงาน สนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างนวัตกรรมและสร้างบรรยากาศในการทำงาน

จากผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีม ไม่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อสังเกตผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นับได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์เท่ากับ .794 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง มีความเป็นไปได้ว่าภาวะผู้นำเชิงวัฒนธรรมด้านการทำงานเป็นทีม เป็นตัวแปรเกี่ยวกับความร่วมมือ ผู้นำต้องเข้าถึงความคิดจิตใจของบุคลากร และรู้วิธีการที่จะกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองนั้น และเกิดความภาคภูมิใจของการทำงานเป็นทีม มีความน่าเชื่อถือ เป็นความหวัง เป็นแรงผลักดัน และความมุ่งมั่นทำให้บุคลากรมีความรู้สึกพิเศษอยากติดตามงาน เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ พยัต วุฒิมรงค์ (2555: 37) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ในการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นกับโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีม รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรในระบบโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อนำความรู้ความสามารถ และผลิตผลจากนวัตกรรมใหม่ไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อพัฒนาโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โลเดอร์ (Loader, 2016) ได้กล่าวถึงการทำงานเป็นทีม ไว้ว่า บุคลากรในองค์กรจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงาน มีความเชื่อใจระหว่างกัน บุคลากรในองค์กรจะได้รับการสื่อสารที่ชัดเจนในกระบวนการและขั้นตอนและสามารถมองเห็นเป้าหมายในเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นจริงที่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่กล่าวมา มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ควรนำภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมดังกล่าวไปพิจารณาเพื่อกำหนดเป็นนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลทางการบริหารงานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลสารสนเทศและแนวทางภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมทั้ง 4 ด้านไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการบริหารความเสี่ยง ซึ่งจะช่วยให้องค์กรเกิดความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร ทั้งยังช่วยจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการบูรณาการอันก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องตามพัฒนาการด้านร่างกายอารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยใช้เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สร้างสรรค์ ตอบสนองบริบทของสังคมปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา เพื่อนำผลข้อมูลการวิจัยที่ได้มาประกอบการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาความต้องการ ความจำเป็น ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อร่วมกันการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12**. กรุงเทพมหานคร.
- กฤษณะ คำสุวรรณ. (2550). **บทบาทผู้บริหารในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบูรณะศึกษา เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กาญจนา เตียวนากุล. (2562). **การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพชรบุรีโดยบูรณาการภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กิริติ ยศยิ่งยง. (2552). **องค์กรแห่งนวัตกรรม**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลชลี จงเจริญ. (2563). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พยัต วุฒิรงค์. (2555). **การจัดการนวัตกรรม : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภริญา สายศิริสุข (2561). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4**. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์. (2562). **หลักสูตรโรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ พุทธศักราช 2562**. นครปฐม. เรืองยศ แวดล้อม. (2556). **การบริหารการศึกษา**. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <http://lek56.edublogs.org/2014>.
- วัฒนา อุปพงษ์. (2562). **การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมพหุปัญญา**. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 8(2): 244.
- เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศศิประภา ชัยประสิทธิ์. (2553). **องค์กรแห่งนวัตกรรม ทางเลือกของผู้ประกอบการยุคใหม่**. **วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ**, 30(2): 61-62.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2552). **การจัดการความรู้กับนวัตกรรม**. กรุงเทพมหานคร: หจก.สามลดา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2564). **ข้อมูลสารสนเทศ**. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2564, จาก <https://eoffice.sesao1.go.th/info/maps/student>.

- อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุญย์. (2553). **การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Anand, P. & Saraswati, A. K. (2014). Inovative leadership: A paradigm in modern HR practices. **Global Journal of Finance and Management**, 6(6): 497-502.
- Dave. (2007). **Characteristics of innovative leaders**. retrieved April 6, 2021, from <http://innovativeleadership.blogspot.com/2007/02/nnovative-leadership-progress-atwarp.html>.
- European Community Action Scheme for the Mobility of University Students. (2014). **Towards a More Innovative Workplace**. retrieved April 15, 2021, from <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content.pdf>
- Hender, J. (2003). **Innovation leadership: Role and key imperatives**. United Kingdom: Grist Ltd.
- Johannessen, J. & Skaalsvik, H. (2014). Innovative leadership in organizations: The road to innovation performance. **Problems and Perspectives in Management**, 12(2): 139-152.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement, 30(3): 607-610.
- Loader, A. (2016). **Why should you show innovative leadership**. retrieved April 7, 2021, from <https://blog.castle.co/innovative-leadership>.
- Sen, A. and Eren, E. 2012. **Innovation Leadership for the Twenty-first Century**. Procedia-Social and Behavioral Sciences.